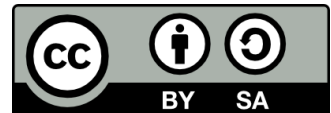
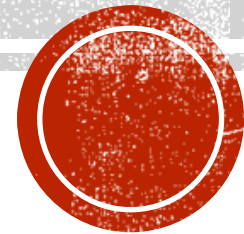

Prawa autorskie

Damian Kurpiewski, Krzysztof Skowronek

Podstawa prawna

- Ustawa z dn. 4 lutego 1994 o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. Z 2006 r., Nr 90, poz. 631) – UOPA
- Ustawa jest zgodna z prawodawstwem UE
- Przedmiotem ochrony jest **utwór**

Cechy utworu

REZULTAT PRACY
CZŁOWIEKA

PRZEJAW DZIAŁALNOŚCI
TWÓRCZEJ

MA INDYWIDUALNY
CHARAKTER

CZY INNA OSOBA WYKONAŁĄBY JE TAK SAMO?

KRYTERIUM OSĄDZANIA, CZY DZIEŁO JEST UTWOREM

**Utwór jest przedmiotem
ochrony od chwili
ustalenia**

**Ochrona przysługuje
twórcy niezależnie od
spełnienia jakichkolwiek
formalności**

Prawa autorskie

Osobiste

- Chroni **nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu lub zbyciu więź autora z utworem**, w szczególności prawo do:
  - oznaczenia utworu,
  - nienaruszalności treści i formy,
  - nadzoru nad wykorzystaniem utworu.

Majątkowe

- Twórca ma wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu.
- **Ograniczone w czasie**: 70 lat od śmierci twórcy.
- Podlegają przejściu na drodze dziedziczenia lub umowy, przejście może być przechodnie.

Prawo autorskie

Przedmiotem prawa autorskiego jest utwór

Utwór to każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiegokolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia.

Utwór jest chroniony prawem autorskim od momentu powstania. Określa ono w jaki sposób inni mogą z niego korzystać i jakie zyski może czerpać autor. Jest to ochrona automatyczna.

- BY Uznanie autorstwa
- NC Wykorzystanie niekomercyjne
- ND Bez utworów zależnych
- SA Na tych samych warunkach

Twórca może również sam ustalić zasady, na jakich chce, by jego utwór był udostępniany, oznaczając go licencjami Creative Commons.

Prawa autorskie dzielimy na: **osobiste**

Chronią więź autora z utworem. Są niezbywalne.

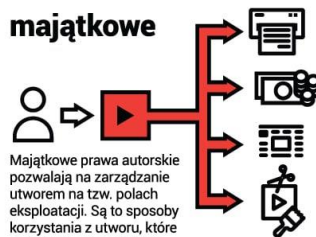
Gwarantują, że utwór będzie zawsze podpisywany nazwiskiem twórcy lub jego pseudonimem (chyba że zdecyduje się on pozostać anonimowy).

Dozwolony użytek

Prawo autorskie zezwala na korzystanie z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego, bez konieczności pytania o zgodę ani zapłaty wynagrodzenia.

majątkowe

Majątkowe prawa autorskie pozwalają na zarządzanie utworem na tzw. polach eksploatacji. Są to sposoby korzystania z utworu, które autor może sprzedać lub udzielić na nie licencji. Prawa majątkowe są dziedziczne, można nimi handlować, a czasem przysługują naszemu pracodawcy.

Oznacza to, że jedna osoba może być autorem, a inna zarabiać na jego dziele.

Autorskie prawa majątkowe obowiązują:

Przez cały czas życia autora

- 70 lat po jego śmierci**
- 70 lat od daty pierwszej publikacji, jeśli twórca nie jest znany albo jeśli przysługują one innej osobie niż twórca**
- 70 lat od daty powstania, jeśli utwór nie został nigdy rozpowszechniony**
- 50 lat od daty pierwszej emisji programów RTV oraz sporządzenia fonogramów i wideogramów**

Utwory, do których prawa majątkowe wygasły trafiają do tzw. Domeny Publicznej.

Przejęcie praw autorskich na drodze umowy

Umowa o przeniesieniu
praw majątkowych

Umowa o korzystaniu z
utworu (**licencja**)

Licencja

Prawa autorskie majątkowe pozostają przy **twórcy**.

Licencjonobiorca korzysta z utworu w zakresie przewidzianym w licencji.

Licencja może być wyłączna lub nie.

Utwory pracownicze

Powstałe w ramach wykonywania obowiązków wynikających ze stosunku pracy.

Autorskie prawa majątkowe posiada **pracodawca**.

Licencja na oprogramowanie

Licencja na oprogramowanie to umowa na korzystanie z utworu jakim jest aplikacja komputerowa, zawierana pomiędzy podmiotem, któremu przysługują majątkowe prawa autorskie do utworu, a osobą, która zamierza z danej aplikacji korzystać.

Umowa taka powinna określać przede wszystkim pola eksploatacji (formy wykorzystania utworu), czyli warunki na jakich licencjobiorca jest uprawniony do korzystania z programu.

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych jako podstawowe elementy określające pola eksploatacji wskazuje zakres, miejsce i czas korzystania z utworu, przy czym jest to wyliczenie przykładowe i strony umowy mogą dowolnie kształtować charakter licencji (biorąc jednak pod uwagę treść przepisów ustawowych, których strony nie mogą modyfikować).”

Rodzaje licencji

Niewyłączne - udzielający licencji może zezwolić na korzystanie z utworu wielu osobom równocześnie, które nie muszą mieć formy pisemnej

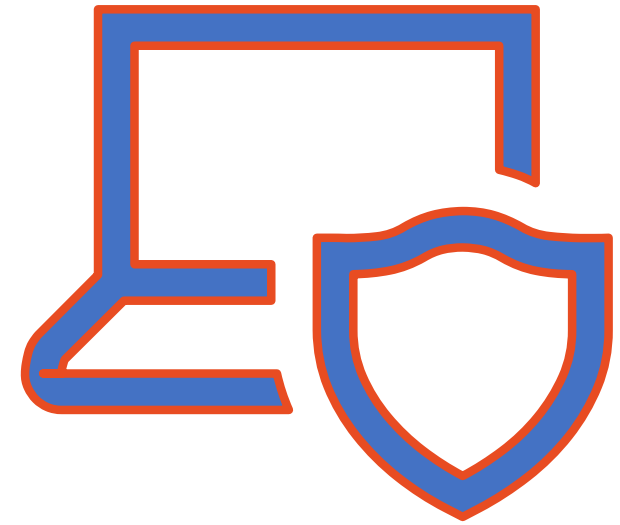
Wyłączne - rzadkość w przypadku aplikacji komputerowych, spotykane głównie w przypadku znacznych kontraktów np. na wykonanie systemów bankowych itp.

Sublicencja – licencjonobiorca może udzielić dalszej licencji, pod warunkiem wszakże takiego upoważnienia w jego umowie licencyjnej

Typowa licencja na oprogramowanie (EULA):

- Określa zakres, sposób i cel użycia licencjonowanego oprogramowania
- Treść licencji jest narzucana przez licencjodawcę – akceptacja jest warunkiem korzystania z licencji
- Ogranicza zazwyczaj ilość komputerów i/lub ilość użytkowników
- Wyłącza odpowiedzialność licencjodawcy (producenta) za:
  - Bezбłędność działania
  - Przydatność
  - Straty spowodowane używaniem oprogramowania

Rodzaje licencji oprogramowania

Model zamknięty
oprogramowanie własnościowe, prawnie zastrzeżone, zamknięte

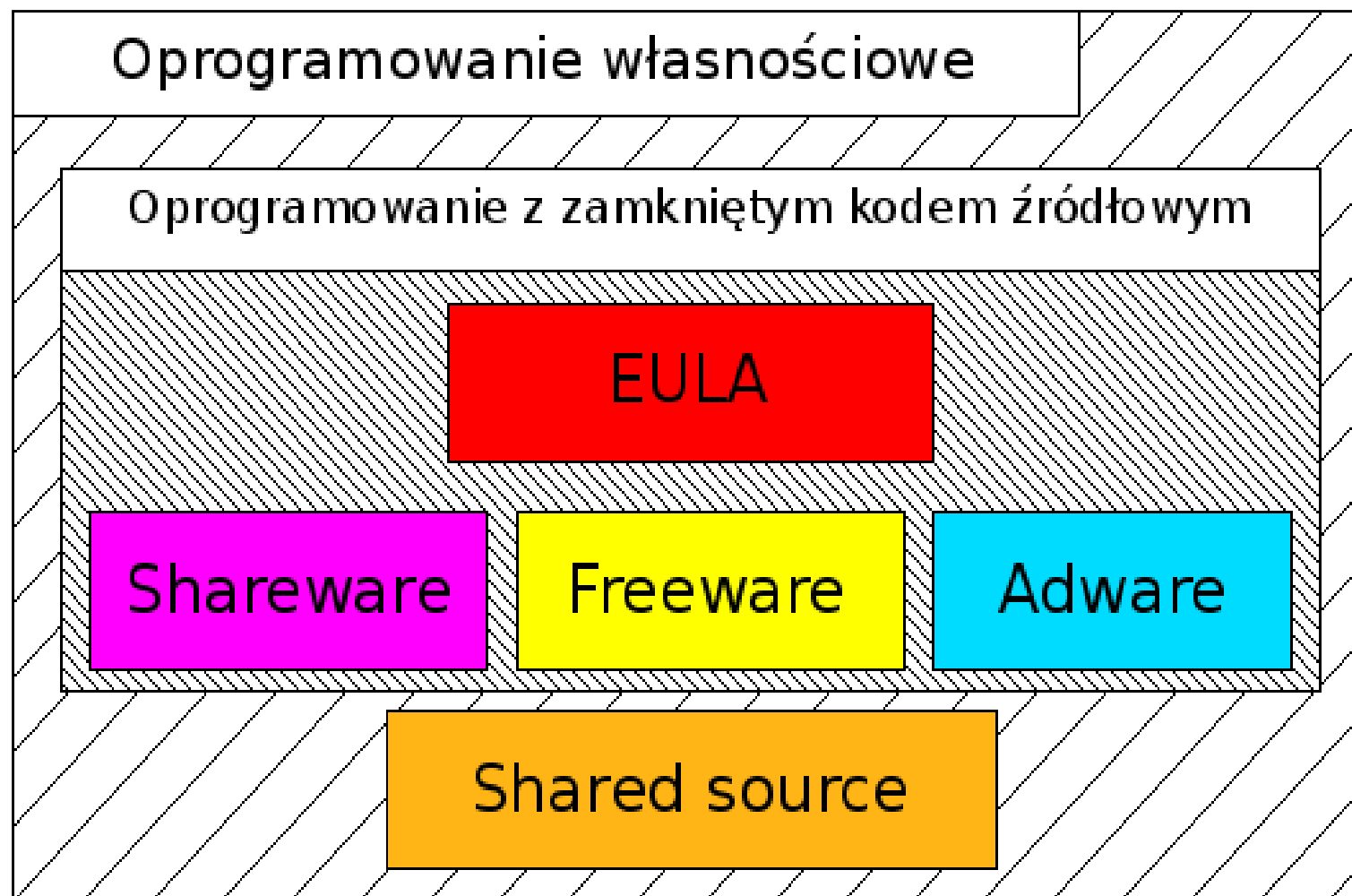
Model otwarty
oprogramowanie wolne, zachowanie wolności użytkownika

Model mieszany

Oprogramowanie własnościowe

- Nie istnieje definicja oprogramowania własnościowego.
- Podejście to jest poniekąd „tradycyjnym” sposobem produkcji i dystrybucji oprogramowania.
- Cechą charakterystyczną jest to, iż producent oprogramowania **generuje swoje zyski ze sprzedaży licencji** na używanie kopii oprogramowania.

P.Kulczycki Rys.1

EULA

- **End-User Licence Agreement – licencja użytkownika końcowego**
- Standardowy typ licencji, na której dystrybuowane jest oprogramowanie własnościowe.
- Obejmuje użytkowników indywidualnych i korporacyjnych.
- **Cechy wspólne licencji EULA:**
  1. Zastrzeżenie wszystkich praw dla producenta oprogramowania.
  2. Prawa użytkownika ściśle określone, o wąskim zakresie

Przykład (historyczny): Licencja Microsoft Windows XP Professional

Instalowanie i używanie tylko 1 kopii

Używanie systemu na komputerze posiadającym maksymalnie 2 procesory

Udostępnianie usług obsługi plików, drukowania, połączenia z Internetem, oraz dostępu zdalnego maksymalnie 10 komputerom lub innym urządzeniom

Wykonanie tylko 1 kopii zapasowej nośnika z oprogramowaniem

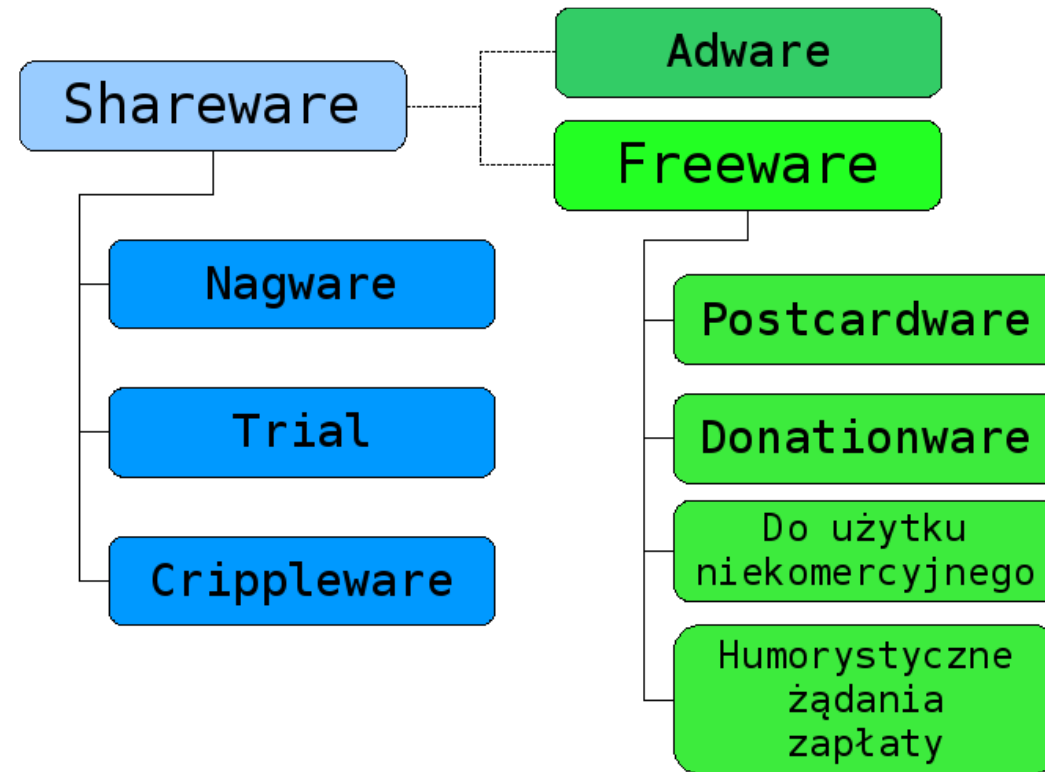

Jednorazowe przekazanie (sprzedaż lub podarunek) produktu osobie trzeciej

Shareware, freeware, adware

- **Shareware** – udostępnienie użytkownikowi oprogramowania do wypróbowania przed zakupem. Program tylko w wersji binarnej. Podstawowa cecha – zezwolenie użytkownikowi na redystrybucję, oczekiwanie zapłaty po okresie próbnym.
- **Freeware** – udostępniane bez kodu źródłowego, modyfikacja zabroniona, ograniczony zakres użycia (np. tylko do celów niekomercyjnych).
- **Adware** – darmowe oprogramowanie, wyświetlające reklamy- źródło dochodu. Łączone często z shareware – zapłacić, a nie będzie reklam.

Kategorie oprogramowania shareware i freeware

P. Kulczycki....Rys.2

Licencja Creative Commons

- Zestaw wzorców umów licencyjnych, na podstawie których twórca udostępnia, pod określonymi warunkami, swój utwór objęty majątkowymi prawami autorskimi.
- Zasada „wszelkie prawa zastrzeżone” została tu zastąpiona zasadą „pewne prawa zastrzeżone”.
- Licencje te są tworzone i utrzymywane przez organizację Creative Commons.
- Wszystkie licencje i narzędzia CC są darmowe.

CC

PEWNE PRAWA ZASTRZEŻONE

Elementy licencji

- **„Uznanie autorstwa”** (ang. *Attribution*, BY)
Zezwala się na kopiowanie, dystrybucję, wyświetlanie i użytkowanie dzieła i wszelkich jego pochodnych pod warunkiem umieszczenia informacji o twórcy. To postanowienie jest obecne we wszystkich licencjach, ponieważ autorskie prawa osobiste są niezbywalne.
- **„Użycie niekomercyjne”** (ang. *Noncommercial*, NC)
Zezwala się na kopiowanie, dystrybucję, wyświetlanie i użytkowanie dzieła i wszelkich jego pochodnych tylko w celach niekomercyjnych.
- **„Bez utworów zależnych”** (ang. *No Derivative Works*, ND)
Zezwala się na kopiowanie, dystrybucję, wyświetlanie tylko dokładnych (dosłownych) kopii dzieła, niedozwolone jest jego zmienianie i tworzenie na jego bazie pochodnych.
- **„Na tych samych warunkach”** (ang. *Share Alike*, SA)
Zezwala się na kopiowanie, dystrybucję, wyświetlanie i użytkowanie pochodnych dzieł, pod warunkiem, że będą one opublikowane na takiej samej licencji.

Łącznie sześć możliwych kombinacji warunków

Uznanie autorstwa (CC BY)

Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne (CC BY-NC)

Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Na tych samych warunkach (CC BY-NC-SA)

Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Bez utworów zależnych (CC BY-NC-ND)

Uznanie autorstwa – Na tych samych warunkach (CC BY-SA – jest to licencja najbardziej zbliżona do GNU FDL)

Uznanie autorstwa – Bez utworów zależnych (CC BY-ND)

SWOBODA UŻYCIA
CREATIVE COMMONS

CO TO JEST?

Creative Commons umożliwia autorom i twórcą łatwy sposób na udzielenie innym osobom prawa do korzystania z ich utworów w sposób zgodny z prawem autorskim. Creative Commons umożliwia twórcom udzielenie innym osobom prawa do korzystania z ich utworów w sposób zgodny z prawem autorskim.

CO ZMIENIA?

Creative Commons pozwala osobom korzystać z Twoich utworów w sposób zgodny z prawem autorskim. Creative Commons umożliwia autorom i twórcą łatwy sposób na udzielenie innym osobom prawa do korzystania z ich utworów w sposób zgodny z prawem autorskim.

© – PRAWO AUTORSKIE DOSTOSOWANE DO REALIÓW INTERNETU

WARUNKI

BY Uznanie autorstwa. Wymaga: podania nazwiska autora, tytułu utworu, nazwy źródła, adresu URL, adresu e-mail, adresu strony internetowej, adresu strony internetowej, adresu strony internetowej.

SA Nie być sprzedany. Wymaga: podania nazwiska autora, tytułu utworu, nazwy źródła, adresu URL, adresu e-mail, adresu strony internetowej, adresu strony internetowej, adresu strony internetowej.

NC Używać do niekomercyjnych celów. Wymaga: podania nazwiska autora, tytułu utworu, nazwy źródła, adresu URL, adresu e-mail, adresu strony internetowej, adresu strony internetowej, adresu strony internetowej.

ND Bez utworów zależnych. Wymaga: podania nazwiska autora, tytułu utworu, nazwy źródła, adresu URL, adresu e-mail, adresu strony internetowej, adresu strony internetowej, adresu strony internetowej.

LICENCJE

Jeśli chcesz...
Jeśli chcesz...
Jeśli chcesz...

Jeśli chcesz...	Jeśli chcesz...	Jeśli chcesz...
BY	SA	NC
BY SA	BY SA NC	BY SA NC ND
BY SA NC	BY SA NC ND	BY SA NC ND
BY SA NC ND	BY SA NC ND	BY SA NC ND
BY SA NC ND	BY SA NC ND	BY SA NC ND
BY SA NC ND	BY SA NC ND	BY SA NC ND
BY SA NC ND	BY SA NC ND	BY SA NC ND
BY SA NC ND	BY SA NC ND	BY SA NC ND

JAK OZNACZAĆ POPRAWNIE MATERIAŁ NA ©?

TYTUŁ
ADRES
LICENCJA

WERSJE LICENCJI

Wersje licencji Creative Commons

Wersje licencji Creative Commons

Prawo autorskie w edukacji

Dozwolony użytek w edukacji NA CO POZWAŁA PRAWO AUTORSKIE?

Wszystkie poniższe zasady dotyczą zarówno nauczycieli, uczniów jak i działalności bibliotek szkolnych.

1 Możesz legalnie korzystać o każdego zasobu (filmu na płycie, z YouTube, książki, muzyki), niezależnie od źródła z którego pochodzi, o ile robisz to w ramach lekcji lub zajęć szkolnych. Nie możesz jedynie takich zasobów rozpowszechniać poza grupą Twoich uczniów.

2 Możesz legalnie kopiować (skanować, skanować i wysłać mailem, nagrywać na pendrive) fragmenty dowolnych utworów (filmów, książek, muzyki) swoim uczniom do celów edukacyjnych.

4 Jeśli chcesz dzielić się utworami w celach edukacyjnych w sieci musisz pamiętać, że rozpowszechnianie ich nie może wykraczać poza grupę Twoich uczniów (np. możesz się nimi dzielić w mediach, w zamkniętym kursie e-learningowym lub poprzez wirtualny dysk, do którego mają dostęp jedynie Twoi uczniowie).

7 W celach informowania o aktualnych wydarzeniach możesz (np. prowadzenia gazetki szkolnej czy strony www szkoły) używać fragmentów utworów wykorzystywanych w trakcie w tych wydarzeń (np. w artykule o wystawie, na której była Twoja klasa można wykorzystać zdjęcia, na których widok ekspozycji).

9 Dostęp do korzystania z dowolnych utworów w celach edukacyjnych nie dotyczy oprogramowania ani baz danych.

Zgodnie z art. 27 prawa autorskiego instytucje oświatowe mogą w celach dydaktycznych i do własnych badań korzystać z rozpowszechnionych utworów w oryginale (tłumaczeniu oraz sporządzać w tym celu egzemplarze fragmentów rozpowszechnionych utworów. Art. 28 określa dodatkowe możliwości działań bibliotek, archiwów, szkół i art. 29 określa granice prawa cytatu.

Ministerstwo Edukacji i Nauki, Biuro Informacji i Promocji Autorskich Twórców Literackich i Sztuki, 2018

3 W ramach zajęć (lekcji, prac domowych, wydziałek szkolnych) możesz modyfikować dowolny utwór (wiersz, piosenkę, film) nie przyjąc o zgodę posiadaczy praw, o ile nie będzie wykorzystany w innych celach niż w budżecie rozpoznawczym poza szkołą.

SZKOŁA

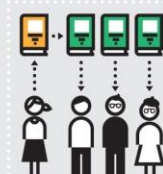

5 Jeśli chcesz otworzyć dzieląc się w sieci zasobami edukacyjnymi, własnego autorstwa (np. prezentacją czy filmem) pamiętaj by do ich tworzenia wykorzystywałeś wyłącznie materiały z legalnych źródeł, które na to pozwalają, np. z utworów znajdujących się w domenie publicznej (do których prawa autorskie mogą być już nie obowiązujące) lub z Otwartych Zasobów Edukacyjnych (czyli materiałów na wolnych i otwartych licencjach np. Creative Commons).

6 Podczas imprez szkolnych (akademii, przedstawień, dyskotek) możesz wykonywać dowolne utwory (np. muzyki i filmy) nieobciążając (bez konieczności pytania o zgodę lub uzyskiwania licencji), o ile imprezy na początku bezpłatne, a wykorzystane utwory nie będą rozpowszechniane poza szkołą (np. nie możesz ograć w sieci nagrany wideo z muzyką, którą wykorzystaliśmy podczas takiego wydarzenia).

8 Możesz również wykorzystywać fragmenty (lub drobne utwory) w celach dydaktycznych podczas tworzenia własnych korzystając z prawa cytatu. Cytaty należy kładrować wyznaczyć (np. cudzysłowem i przypisanem) oraz wymienić jego autora i źródło. Cytat musi być uzasadniony celem, sensu, znaczeniem lub prawem gatunku (np. parodia).

10 Możesz skserować fragmenty lub całą książkę na potrzeby własne lub Twoich znajomych i rodziny.

Źródła

Literatura podstawowa

- 1. Ustawa z dn. 4 lutego 1994 o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. Z 2006 r., Nr 90, poz. 631);
<http://isip.sejm.gov.pl/servlet/Search?todo=open&id=WDU19940240083;D19940083Lj.pdf>**
- 2. M.Sudoł, Prawo autorskie czyli o korzystaniu z czyjejś twórczości w druku i w internecie, Warszawa 2006; <http://prawo.ngo.pl/strona/4762.html>**
- 3. M.Krok, E-learning z perspektywy ochrony praw autorskich, [w]: M. Dąbrowski, M. Zając (red.) E-learning w kształceniu akademickim. Materiały z II ogólnopolskiej konferencji – Rozwój e-edukacji w ekonomicznym szkolnictwie wyższym. Warszawa, Szkoła Główna Handlowa, 17 listopad 2005. Warszawa, 2006, s. 15–21; www.e-edukacja.net/e-edukacja_2.pdf**
- 4. Przemysław Kulczycki, Analiza porównawcza modeli licencjonowania oprogramowania, praca magisterska, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Wydział Zarządzania, Kraków 2008**

Źródła

Literatura uzupełniająca

- 1. Barta J., Markiewicz R., Internet a prawo. Kraków, Universitas, 1998**
- 2. Prawo Internetu, Redaktor: Paweł Podrecki, WydawnictwoPrawnicze LexisNexis, Styczeń 2004**
- 3. Xavery Konarski, Internet i prawo w praktyce, Wydawnictwo: Stowarzyszenie Marketingu Bezpośredniego, 2002, ISBN: 83-917140-1-2**
- 4. Piotr Waglowski, Prawo w sieci. Zarys regulacji internetu Wyd. Helion, ISBN: 83-7361-854-6**

Źródła

- https://pl.wikipedia.org/wiki/Licencja_oprogramowania
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Licencje_Creative_Commons
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Licencje_Creative_Commons#/media/Plik:CC_some_rights_reserved_PL.svg
- https://i1.wp.com/zdjecia2.ayz.pl/Blog/wp-content/uploads/2015/05/infograf_prawa_autorskie_kolor_BIG-min.jpg
- <https://i1.wp.com/zdjecia2.ayz.pl/Blog/wp-content/uploads/2017/02/CC-infografika-final-min.jpg>
- https://i2.wp.com/zdjecia2.ayz.pl/Blog/wp-content/uploads/2015/05/dozwolony_uz%CC%87ytek_edu_inforgrafika-min.jpg